даннє підручників для народа українською мовою. Тому, що сих підручників не можна було видати з причини цензурної заборони, то Костомаров і передав зібрані гроші Академії Наук, призначивши їх на премію за словар української мови. Речинець минув ще перед кількома роками, але тоді на конкурс не подано жадної праці, тим то речинець остаточно відкладено до 1900 року. А що чувати тим часом про великий словар, розпочатий друком при К. Старинї?

Протягом лїта подано з Київа до цензури такі рукописи: а) популярно-наукові: »Жіночі хвороби«, та »Отруттзілля« О. Степовика; б) белєтристичні: Шевченка »Малий Кобзар« (Збірник лїричних поезий) і »Неофіти«, Конїського — »Грошолюбка«, Квітки-Основяненка — »Сватаннє на Гончарівці« і »Шельменко-денщик«, Збірник оповідань про злі наслїдки пянства: »Лихо з горілкою«; Гавриша »Співи і переспіви", »Тамара« (лєґенда) і »Звичайне« (оповіданнє).

Заборонено цензурою: Левіцького »Перші київські князї«, Комарова »Богдан Хмельницький« і »Кирило та Меѳодій«, Опатовича »Оповідання з Св. Писання«, Марковича »Шматок« та »Два платочки« (оповідання), »Що робить ся з людиною« (популярна фізіольоґія), »Про папірові фабрики« і два збірники оповідань І. Франка.

Дозволено цензурою: »Вік« (українська антольоґія), Конїського »Дїд Ївмен«, Левіцького »Рибалка Панас Круть«, і »Старосьвітські батюшки і матушки«, Карпенка Карого »Понад Днїпром« (драма), Збірник оповідань Чулая і »Різачка або дизентерия«; остання вже друкуєть ся.

Переклади українських творів. Ще в минулому роцї надруковано по росийськи отеї оповіданя українських письменників (крім згадуваних уже в Л. Н. Вісг.): »Посол від чорного царя« оповіданнє М. Коцюбинського (друковане спершу в »Житю і Слові«, 1897, кн. 2) надрукувала »Нива« в 11 ч. за 1898 р. Оповіданнє Б. Грінченка »Катерина« надруковано в додатку до щоденної часописї »Казбек«, що видаєть ся у Владикавказї.

Польська мова в народнїх школах у Росиї. В народнїх школах Царства Польського буде звернено більш уваги, нїж досї було, на виклади польської мови. Польська мова викладатиметь ся тепер шість годин на тиждень замість трьох, як було досї. З наук виклади польської мови і релїгії вести-муть ся по польськи, а аритметики і російської мови — по росийськи. (»Новое Время«). *С. Є.*

Чому Росияне не поїхали на краківський з'їзд — виясняє д. Вс. С. в »Новому Времени« (ч. 8467). »Мы не поѣхали — каже д. Вс. С. — мы не можемъ простить австрійскимъ Полякамъ ихъ притѣсненій галицкихъ русскихъ (!) !... Но мнѣ кажется, самый пріѣздъ нашъ въ Краковъ послѣ нашихъ уступокъ нашимъ Полякамъ обязалъ бы ихъ австрійскихъ соплеменниковъ не только къ одной любезности, но и къ соотвѣтствующей добровольной компенсаціи намъ ?!) въ Галиціи«. Дуже швидкі д. Вс. С. і редакция »Нового Времени«, що вимагають у Поляків с о б і відповідної »компенсаціи« в Галичинї, не спитавшись про се Галичан! *С. Є.*

II. Нові книжки.

Я. Жарко Оповідання Стор. 66 вісїмки. Полтава. 1899. Цїна 15 коп. **Я. Жарко. Байки** Стор. 25 шіснадцятки. Петербург, 1899. Цїна 5 кон,

В першій книзї д. Жарка містить ся сїм оповідань з народнього житя. Всї вони, не вносячи в нашу лїтературу нїчого нового, разом з тим написані досить живо, тепло, гуманно. В деяких оповіданях д. Жарка видно наслїдуванє нашим красшим письменникам, але лїпше наслїдувати добрі зразки, нїж самостійно писати дурниці. Взагалї серед сучасного лїтературного мотлоху дд. Кулїд, Сластїних і ин. оповідання д. Жарка роблять добре вражінне своєю простотою і безпретенсийністю. Менше подобали ся нам байки того-ж автора. Байкарство взагалї належить до одного з найтруднїйших родів поезиї, бо щоб робити на читача вражінне, байка повинна в собі сполучати разом з ідеєю ще й дуже артистично оброблену форму. Висловити яку-будь ідею в немудрій, простій, навіть наівній байкарській

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-07-09 18:28 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112001392759
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

формі — се дуже невисоко ставить письменника. Тим-то ми в сьвітовій лїтературі і зустрічаємо так небогато справдї великих байкарів; і в українській лїтературі серед великої сили байок ріжних авторів тільки байки Гребінки та Глїбова можна назвати справдї майстерними. Байки д. Жарка не мають таких прикмет, навпаки — вони розтяглі, нудні і взагалї не показують у автора сатирично-дидактичного хисту. *С. Є.*

Етноґрафічний Збірник. Видає етноґрафічна комісия Наук. Товариства ім. Шевченка. Т. VI. Галицько-руські анекдоти. Зібрав Володимир Гнатюк. У Львовї, 1899. Накладом Товариства. Ст. II+XIV+370+III більшої вісїмки. Ціна 2 зл. = 4 корони. Зміст: Передне слово. I. Віддїл. Ріжні суспільні верстви. Ч. 1—355. 1. Селяне (Мужчини. Женщини). 2. Слуги. 3. Жебраки. 4. Калїки. 5. Злодії. 6. Ремісники. 7. Школярі. 8. Попи. 9. Пани. II. Віддїл. Ріжні народи. Ч. 356—586. 1. Загальні характеристики. 2. Русини. (Бойки, Гуцули). 3. Поляки. 4. Москалї. 5. Чехи. 6. Нїмцї. 7. Жиди. 8. Цигани. III. Віддїл. Історичні анекдоти. Мінхгавзияди і небилицї. Дурнї. Ч. 587—700. 1. Історичні анекдоти. (Історичні спомини. Анекдоти про Каньовського). 2. Мінхгавзияди, небилицї, гра слів. 3. Дурнї. Є се найбогатший збірник народніх анекдотів, який має доси словянська етноґрафічна лїтература. Дотеперішнї збирачі мало звертали уваги на ті дрібні твори, що однак мають дуже велике культурно-історичне значінє. Збірка д. Гнатюка (700 н-рів) у звязку зі збіркою Руданського позволяє оцінити богатство того рода творів в устах нашого народа, а при тім позволяє приступити до оцінки і означеня того, що називаємо гумором українського народа. Впорядкована збірка в головному добре, хоча в деталях можна би сперечати ся, чи сей або той нумер зачислити до того віддїлу, в якому він стоїть у книжцї, чи до иньшого. Жаль, що не додано до збірки індекса предметів. *І. Ф.*

Середъ Крыжаного Моря. Оповидания. Напысавъ А. Гринченко. Выдания Б. Гринченка. № 42. У Чернигови, 1899. Зъ друкарни Губ. Земства. Ст. 56, 8°. Цина 8 к. **У Неволи** Оповидання. Видання Б. Гринченка. № 43. У Чернигови, 1899. Зъ друкарни Губ. Земства. Ст. 24. 8°. Цина 4 коп. Перед нами лежать дві останнї, найновійші книжочки сього симпатичного видавництва, за яке взяв ся д. Грінченко перед кількома роками. В першій книжочцї змальовано дуже приступним і популярним способом житє риболовів на північнім Ледовім Морі, самим д. видавцем. Схоплено там усї важнїйші моменти того житя: виправа на море, лови на китів, тюленїв і білих медведїв, зимівка, незгоди між голодними рибаками, поворот. Описи такі дуже користні для народа, бо приступним способом познайомлюють його з житєм незнаних людий, розбуджують у нього фантазию, піддають нераз ініціятиву до якогось дїла, та розширюють взагалї його сьвітогляд. Не кожде одначе оповіданє заведе до сеї мети. Найлїпшим доказом того друга книжочка »У неволї« невідомого автора. Оповіданє, здаєть ся, мало метою познайомити селян з житєм Туркменів, вийшло одначе досить блїде. Надто подибують ся в ньому зовсїм нереальні місця, пр. як риболови плавають на кризї чотири недїлї шукаючи за живою душою, що виратувала би їх з прикрого положеня, а коли здибають ся з Туркменами, хоч і не мають нїчого до страти, боронять ся проти них, знаючи наперед, що мусять уляти в борбі, бо їх значно менше і т. д. Взявши одначе на увагу факт, що українські селяни загорожені зовсїм від осьвіти і що ледви в останнїх часах почали до них пробивати ся промінї сьвітла, не можна винуватити видавця, що між лїпшими річами пропустить часом і дещо слабше — тим більше, що він певно не складає до коша лїпших річий, а гірші друкує — бо й ті слабші річи зроблять свою прислугу, привчаючи селян до читаня. На сьому ми перериваємо поки що свої замітки; думаємо одначе в недовгім часї повернути ще раз до сього видавництва і познайомити з ним докладнїйше наших читачів. Уже те саме, що одна людина потрафить довести видавництво до такого числа книжочок при знаних обставинах українського слова в Росиї, заслугує з нашого боку докладнїйшої уваги. *В. Г.*

Цвѣты и бодяки. Образки и оповѣданя написавъ Ю. Варчинъ. Часть перша. (Бібліотека для рускои молодежи пôдъ редакциею Юліяна Насальского. Выпускъ XXIII. Томъ XXXVII. Рôкъ VI.) Коломыя. Зъ печатнѣ І. Брука и спôлки, 1899. Ст. 126, малої 8°. Ціна 30 кр. Зміст: I. Кара Божа (зъ усть народа). Ст. 3. — II. Зневага и помôчь Пречистои Дѣвы. Ст. 10. — III. Трафила

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-07-09 19:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112001392759
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google